

Kvalitatīvs pētījums par jaunām euro banknošu dizaina tēmām – kopsavilkums

Šis ziņojums nav uzskatāms par Eiropas Centrālās bankas (ECB) viedokļa atspoguļojumu. Tajā izteikti autoru viedokļi, kas ne vienmēr atbilst ECB viedoklim.

Kopsavilkums

Eurosistēma uzņēmusies konkrētu pienākumu saglabāt sabiedrības uzticēšanos euro banknotēm, nodrošināt drošu un ērtu euro banknošu lietošanu un turpināt uzlabot skaidrās naudas efektivitāti. Banknotes ir sarežģīts produkts, kura izstrāde un ražošana ilgst vairākus gadus. Nākotnes euro banknošu regulārās izstrādes ietvaros uzsākts process, kas vērts uz jaunu tēmu un jauna dizaina apsvēršanu. Šis process ietver divus galvenos soļus – pirmkārt, jaunas tēmas¹ (un ar to saistīto motīvu²) izstrādi un, otrkārt, jauna dizaina izstrādi uz šīs jaunās tēmas pamata. Lai sekmētu šā pirmā soļa izpildi, Eiropas Centrālā banka (ECB) uzdeva Ipsos veikt kvalitatīvu pētījumu, kura mērķis bija gūt ieskatus, kas varētu palīdzēt apkopot jaunās tēmas definēšanai nepieciešamo informāciju.

Pētījumam bija divi mērķi: 1) saprast, kādai nākotnes euro banknošu tēmai sabiedrība dod priekšroku, kā vēlamu rezultātu sagatavojot iemīļotāko tēmu un attiecīgo motīvu sarakstu, un 2) saprast, kā sabiedrība uztver pašreizējās otrās Eiropas sērijas (ES2) kopējos dizaina elementus³, kā arī iespējamajos jaunos kopējos dizaina elementus, līdzīgi kā pirmajam mērķim sagatavojot iemīļotāko kopējo dizaina elementu sarakstu.

Pētījums tika veikts laikā no 2021. gada decembra līdz 2022. martam, izmantojot tiešsaistes fokusa grupas visās 19 euro zonas valstīs, kā arī Horvātijā un Bulgārijā. Katrā valstī tika izveidotas četras fokusa grupas. Kopumā tika izveidotas 84 fokusa grupas (kurās bija 422 dalībnieki). Grupas tika veidotas, vadoties pēc vecuma (16–25, 26–40, 41–60, 61+), tā, lai tajās būtu plaši pārstāvēti attiecīgo valstu iedzīvotāji. Lai to panāktu, tika izmantoti galvenie sociāli demogrāfiskie un attieksmi noteicošie rādītāji (t.sk. dzimums, izglītība, dzimšanas valsts, attieksme pret ES un banknošu lietošanas biežums). Komunikācija grupās notika iesaistīto valstu galvenajās valodās.

Kvalitatīvā pētījuma uzdevums bija identificēt un izpētīt ar attiecīgo tematu saistītos viedokļus un problēmjasautājumus. Tiek pieņemts, ka dalībnieku norādītie viedokļi un problēmjasautājumi atspoguļo plašākai iesaistītajai sabiedrībai raksturīgos viedokļus un problēmjasautājumus. Taču to, cik lielā mērā tie attiecas uz plašāku sabiedrību vai konkrētām apakšgrupām, nav iespējams novērtēt kvantitatīvā izteiksmē. **Kvalitatīva pētījuma vērtība ir tieši tā, ka tas ļauj apzināt dažādos būtiskos sabiedrībā valdošos viedokļus un pieredzes aspektus un to pamatā esošos spriedumus. Tāpēc nevar uzskatīt, ka šajā dokumentā apkopotie konstatējumi statistiski precīzi atspoguļo attiecīgo iedzīvotāju viedokļus un izvēli.** Līdzīgā veidā, lai gan ziņojumā ietverti komentāri par skaidri redzamajām viedokļu un izvēļu atšķirībām, pamatojoties, piemēram, uz vecuma grupu un ģeogrāfisko atrašanās vietu, arī šīs atšķirības jāuztver kā orientējošas norādes. Citiem vārdiem runājot, tās var sniegt norādes par to, ka konkrētās vecuma grupās, valstīs vai sociālajās grupās vairāk dominē noteikti viedokļi un izvēles.

Pārskats par galvenajiem konstatējumiem

Eiropeskuma koncepcijas

Lai nodrošinātu kontekstu paustajiem uzskatiem par nākotnes euro banknošu tēmām, katra no grupām vispirms piedalījās diskusijā par to, ko katram no dalībniekiem nozīmē būt eiropietim. Visās grupās spontāni tika identificētas četras galvenās asociāciju kategorijas:

- **ceļošana un/vai personu brīva pārvietošanās Eiropā;**
- **euro vai vienotā valūta Eiropā;**
- **liberālās vērtības, piemēram, brīvība, solidaritāte un vienlīdzība;**
- **kultūras aspekti, piemēram, valodu un kultūru dažādība Eiropā un kopīgā Eiropas vēsture.**

¹ Tēma – caurvijošais centrālais temats vai ideja, kas nodrošina banknošu kopuma dizaina konsekveni.

² Motīvi – attēli, kas izvērs vai atspoguļo tēmu un kas katrā no nominālvērtībām var parādīties atšķirīgā formā.

³ Kopējie dizaina elementi – attēli vai simboli, kas nav saistīti ar tēmu, bet ietverti praktiskos nolūkos un lai atainotu Eiropas identitāti.

Visos gadījumos eiropeskums galvenokārt tika interpretēts personisko vērtību un ikdienas kultūras pieredzes skatījumā, nevis atsaucoties uz Eiropas institūcijām un ES tiesību aktiem. **Eiropeskums īpaši tika saistīts ar vienotības, kopīgu vērtību un kopīgas vēstures izjūtām un uztveri (t.i., tām lietām, kas vieno eiropiešus), kā arī ar pozitīvu novērtējumu par Eiropā pārstāvēto atšķirīgo kultūru un valodu dažādību (t.i., tām lietām, kas padara eiropiešus atšķirīgus).**

Aicinājums atsaukt atmiņā un raksturot uztveri par euro banknošu pašreizējo izlaidumu (Eiropas sēriju)

Kopumā spēja atsaukt atmiņā pašreizējo euro banknošu izlaidumu (t.sk. tā tēmu) bija ierobežota. Tas īpaši attiecās uz jaunākiem cilvēkiem un dalībniekiem, kas dod priekšroku karšu maksājumiem un digitālajām maksājumu metodēm.

Saņemot atgādinājumu, ka pašreizējā izlaiduma tēma ir "Eiropas laikmeti un stili", **dalībnieku reakcija bija neviendabīga – no ļoti pozitīvas līdz neitrālai un samērā negatīvai.** Pozitīvi noskaņotie dalībnieki uzskatīja, ka tēma (un ar to saistītie motīvi) ir estētiski pievilcīgi un atbilstoši euro banknotēm, jo atspoguļo Eiropas kultūrvēstures būtisku elementu, kurš ir nozīmīgs visām dalībvalstīm. Šie dalībnieki arī spontāni pieminēja tēmas "neitralitāti". Runājot par negatīvāku uztveri, daži dalībnieki uzskatīja, ka šis vēsturiskais rakurss ir "vecmodīgs" vai "neinteresants", vai raksturoja dizainam piemītošo neitralitāti kā "neizteiksmīgu" vai "garlaicīgu". Citi uzskatīja, ka tēma un motīvi ir "neko neizsakoši" vai nav izteikti raksturīgi Eiropai.

Dalībnieki tikai retos gadījumos sajuta zināmu piederību vai emocionālu saikni ar esošajām banknotēm. Radās iespaids, ka, domājot par šiem jautājumiem, viņi kopumā atzinīgi novērtēja ideju par banknošu pārmaiņām, saskatot iespēju tādējādi radīt pievilcīgākas un zīmīgākas banknotes.

Vispārēji apsvērumi saistībā ar nākotnes euro banknošu tēmām un motīviem

Kad dalībnieki tika aicināti pārdomāt iespējamās jaunās nākotnes euro banknošu tēmas un novērtēt tās salīdzinošā izteiksmē, tie bieži spontāni pieminēja konkrētus kritērijus, kas tiem šķita svarīgi. Konkrētāk, dalībnieki atzīmēja, ka **jebkurai nākotnes tēmai būtu jāpiemīt visas Eiropas mēroga nozīmei un rezonansei, jāuzsver gan dalībvalstu vienotība, gan atšķirība, jābūt viegli uztveramai un atspoguļojamai saistošā dizainā.** Par vitāli svarīgu tika uzskatīts arī tas, vai tēma tiek plaši pieņemta un cik viegli to iespējams attēlot uz banknotēm. Emocionālāki apsvērumi, t.sk. attiecībā uz to, kādā mērā tēma varētu pilsoņos viest lepnuma jūtas, spontānos izteikumos dominēja nedaudz mazākā mērā.

Kad dalībnieki tika aicināti identificēt attiecīgās tēmas attēlojošos motīvus, pamatā tika pausts uzskats, ka tiem jābūt atpazīstamiem un viegli jārada piederības sajūta un ka jāizvairās no potenciāli pretrunīgiem, šķelšanos radošiem vai apvairojošiem motīviem – piemēram, motīviem, kas atspoguļo kultūras stereotipus vai kam piemīt jebkāda veida reliģisks, politisks vai ideoloģisks raksturs. Līdztekus šiem apsvērumiem dalībnieki skaidri deva priekšroku idejai par motīvu simbolismu, īpaši saistībā ar ES vienotību vai vērtībām. Vienlaikus tiem reizēm bija grūti identificēt motīvus, kuri pēc viņu domām atbilstu minētajiem kritērijiem vai kuri būtu gan labi pazīstami, gan plaši pieņemti. Kā sīkāk aprakstīts tālāk, dažkārt dalībnieki sarunas gaitā zaudēja entuziasmu attiecībā uz dažām tēmām.

Dalībnieki bieži atzīmēja, ka justos **laimīgi vai pat lepni, ja ar viņu valsti saistīts motīvs tiktu attēlots uz euro banknotēm,** lai atspoguļotu plašāku kopīgu tēmu. Tas bieži izraisīja diskusijas par faktu, ka euro banknošu nominālvērtību skaits ir ierobežots un attiecīgi nav pietiekamas iespējas pārstāvēt dažādās dalībvalstīs, tāpēc varētu būt nepieciešams atrast citādu pieeju, piemēram, izvēlēties **motīvus, kam ir reģionāla piederība vai kas citādā veidā sniedz pāri**

valstu robežām. Taču ne visi dalībnieki bija vienlīdz gatavi kompromisiem attiecībā uz nacionālajiem motīviem. Tas īpaši sakāms par Bulgāriju un Portugāli, kur koncentrēšanās uz šādiem motīviem daļēji saistīta ar šajās valstīs pastāvošo uztveri, ka tām vajadzētu saņemt vairāk vienlīdzīgas attieksmes un cieņas no savu ES partneru puses. Šajā ziņā euro banknošu dizains tika uzlūkots kā potenciāls līdzeklis, ar kura palīdzību dalībvalstis varētu sajūst lielāku vienlīdzību un respektu.

lemīlotākās nākotnes euro banknošu tēmas un motīvi

Dalībnieki ierosināja plašu jauno tēmu un ar tām saistīto motīvu klāstu. Tās ietvēra gan tradicionāli ar banknotēm un monētām saistītās tēmas, t.sk. slavenu cilvēku portretus, dabas elementus, pieminekļus, vēsturiskus notikumus, zinātņi un transporta veidus, gan mūsdienīgākas tēmas, piemēram, kosmosu, moderno mākslu, populārus ēdienus un dzērienus un sporta sacensības. Bieži tika pieminētas arī abstraktākas konceptuālas tēmas kā vērtības (piemēram, brīvība, vienlīdzība un demokrātija), dažādība, kultūra un ilgtspējība.

Dažus ierosinājumus par jaunajām tēmām izteica tikai viena vai divas fokusa grupas vai personas, bet **lielākā daļa atkārtojās** vai ļoti lielā mērā līdzinājās citiem izteiktajiem ierosinājumiem. Turklāt, **attiecībā uz to, cik bieži dažādas tēmas tika pieminētas, visu četru vecuma grupu un dažādo valstu vidū bija vērojama pārsteidzoša konsekvence.**

Aicināti no attiecīgajā fokusa grupā identificētajām un pārrunātajām tēmām izvēlēties savas iemīlotākās tēmas, dalībnieki to varēja izdarīt relatīvi viegli. Visas valsts līmenī šajā procesā sākotnējais ierosināto tēmu saraksts tika saīsināts, jo dažas tēmas tika pilnībā noraidītas vai tika atzīts, ka tās dublējas ar citām tēmām. Piemēram, dažreiz tika atzīts, ka vēstures un zinātnes tēma dublējas ar portretu tēmu (vai otrādi), un tāpēc tās turpmāk atsevišķi netika ietvertas sarakstā. Visbiežāk izvēlētas tēmas (pēc tam, kad katras fokusa grupas dalībnieki bija norādījuši savu izvēli), bija šādas:

- **daba;**
- **pieminekļi un ievērojamas vietas;**
- **portreti;**
- **Eiropas vērtības;**
- **zinātne un progress;**
- **māksla.**

Taču diskusiju laikā viedokļi par šīm iemīlotajām tēmām nedaudz mainījās. Pieauga to tēmu popularitāte, kuras tika uztvertas kā neitrālas, – īpaši dabas un Eiropas vērtību tēma – un nedaudz mazinājās atbalsts tām tēmām, kuras bija izraisījušas dzīvākas debates, īpaši pieminekļu un ievērojamo vietu tēma un – mazākā mērā – portretu tēma (iepriekš minēto iemeslu dēļ).

Daba

Ar dabu saistītās tēmas viennozīmīgi bija fokusa grupās visbiežāk ierosinātās tēmas. Daba bieži tika raksturota kā **"neitrāls", "drošs" vai "viegls" temats, kam nevajadzētu radīt pretrunas.** Tas arī plaši tika raksturots kā "ar robežām nesaistīts" un "universāls" temats, kuram visi eiropieši attiecīgi varētu izjust piederību. Šajā sakarā daži dalībnieki uzskatīja, ka šai tēmai piemīt arī īpaša simboliska nozīme, ņemot vērā, ka pati ES ir kopīga teritorija, kurai visu dalībvalstu pilsoņi izjūt piederību. Vēl viens iemesls, kāpēc dabas tēmas bija tik populāras, saistās ar estētisko vērtību un vispārējo "noskaņu", ko pēc dalībnieku domām šīs tēmas varētu sniegt nākotnes banknotēm. Vairākās valstīs izskanēja arī doma, ka dabas tēma varētu dot iespēju piešķirt nākotnes banknotēm ekoloģisku griezumumu. Ierosinātie dabas motīvi iedalāmi četrās galvenajās kategorijās: ainavas (īpaši kalni); ūdensceļi un ūdenstilpnes; ziedi, augi un koki; dzīvnieki un putni.

Pieminekļi un ievērojamas vietas

Plaši tika pausts uzskats, ka **vēstures pieminekļi un ievērojamas vietas ir viens no uzreiz atpazīstamiem Eiropas kultūras identitātes pamatelementiem** un varētu kļūt par ļoti viegli

uztveramām un saistošām banknošu tēmām. Tāpat atkārtoti tika uzsvērts, ka pieminekļi un ievērojamas vietas simbolizē ne vien Eiropas attīstību, bet arī noturību un vērtības – tādus aspektus, kas vēl vairāk vieno eiropiešus. Vienlaikus atsevišķās fokusa grupās spontāni tika apzinātas iespējamās problēmas, kas saistītas ar motīvu izvēli, lai attēlotu šīs tēmas. Pirmkārt, tika norādīts, ka pieminekļi un ievērojamas vietas dažkārt asociējās ar agrākiem konfliktiem vai traģēdijām un tāpēc varētu radīt negatīvu konotāciju vai pat aizskart dažas iedzīvotāju grupas. Otrkārt, tika norādīts uz iespējamām grūtībām saistībā ar pieminekļu vai ievērojamu vietu izvēli, kuras spētu pārstāvēt visas euro zonas valstis. Tomēr bieži vien pieminekļu un ievērojamu vietu tēmām kā motīvi tika ierosinātas konkrētas vēsturiskas celtnes, pilis un ievērojamas vietas, reliģiskās ēkas, tilti, muzeji un galerijas, kā arī ES iestāžu ēkas Briselē un Strasbūrā.

Portreti

Portreti tika minēti kā **populāras tēmas gan paši par sevi, gan arī kā motīvi, kas saistīti ar vairākām citām tēmām**, īpaši zinātņi un progresu, mākslu, vēsturi un sportu. Konkrētāk, dalībnieki bieži deva priekšroku banknotēm, uz kurām attēlotas **ievērojamas personas, kurām bijusi izšķiroša loma mūsdienu Eiropas izveidē** un kuras tādējādi palīdzējušas kaldināt vai iedvesmot Eiropas identitāti. Ieteikumi portretu motīviem iedalījās piecās galvenajās kategorijās: mūziķi un komponisti; vēsturiskās personas, tostarp Eiropas dibinātāji; zinātnieki; filozofi un rakstnieki; mākslinieki. Lai gan attiecībā uz lielāko daļu šo kategoriju valdīja vienprātība, pretrunas bija vērojamas saistībā ar vēsturiskajām personām. Šeit tika atzīts, **ka daži vadītāji vai, jo īpaši, politiķi dažādām iedzīvotāju grupām varētu radīt atšķirīgas asociācijas un tādējādi varētu nebūt universāli pieņemami kā motīvi**. Pēc tam, kad šī perspektīva tika pieminēta, tā pārliecināja arī citus attiecīgās fokusa grupas dalībniekus, un bieži vien dalībnieki bija vienprātīgi, ka no šādām personām būtu labāk izvairīties, dodot priekšroku personām, kuras ir vispārēji cildinātas vai cienītas, piemēram, lieliem māksliniekiem vai rakstniekiem.

Eiropas vērtības

Dalībnieki, kuri deva priekšroku šīs kategorijas tēmām, parasti apgalvoja, ka **Eiropa praktiski ir sinonīms tādām vērtībām kā vienotība, miers, demokrātija, cilvēktiesības, brīvība, vienlīdzība un cieņa pret daudzveidību un iekļaušanu**. Turklāt viņi norādīja, ka šīs vērtības pārsniedz valstu robežas un sociālās hierarhijas, vienojot vai saistot eiropiešus un nodrošinot tiem kopīgu identitāti. Daži dalībnieki arī uzsvēra, ka šīm vērtībām ir tiešāka nozīme iedzīvotāju ikdienā nekā citām populārām tēmām, piemēram, pieminekļiem un ievērojamām personām, jo vērtības faktiski nosaka cilvēku dzīvesveidu. Bija skaidrs, ka apspriestās vērtības ir kļuvušas nozīmīgākas dalībnieku prātos, ņemot vērā Krievijas iebrukumu Ukrainā, kas sākās (un pēc tam turpinājās) praktiskā darba laikā un kas tika uzskatīts par draudu demokrātijai un brīvībai. Patiešām, daudz vairāk fokusa grupu apsvēra vērtību izvēli, nekā faktiski tās izvēlējās, galu galā lemjot, ka šīs tēmas ir pārāk abstraktas, lai tās attēlotu uz banknotēm.

Lai gan dalībniekiem bieži vien grūtības sagādāja vērtību piesaiste konkrētiem motīviem, izkristalizējās trīs galvenie motīvu veidi – balts balodis, kas simbolizē brīvību un mieru; rokās sadevušies vai apskāvušies cilvēki, kas simbolizē solidaritāti, demokrātiju un vienotību; rokas (piemēram, aplī sadevušās rokas, izstieptas rokas, rokasspiediens), kas saistījās ar sadarbību, solidaritāti, kopienību un vienlīdzību. Citi apspriestie vērtību motīvi ietvēra Temīdu un Temīdas svarus (kā cilvēktiesību, vienlīdzības un cieņas motīvu), miera simbolu, atvērtas robežas vai barjeras (kā brīvības motīvu), kā arī kopības un iekļautības motīvus, piemēram, cilvēkus grupā, Eiropas ģeogrāfisko karti un vienkopus attēlotus Eiropas karogus.

Zinātne un progress

Dalībnieki, kuri atbalstīja šo tēmu, norādīja uz **daudzajiem izgudrojumiem, atklājumiem un tehnoloģiskajiem sasniegumiem, ko vēstures gaitā devusi Eiropa** un kam turpmāk bijis globāls tvērums un ietekme. Viņi arī norādīja, ka šādu banknošu tēmu izvēlei piemistu būtiska izglītojoša funkcija, vairojot iedzīvotāju izpratni par Eiropas sasniegumiem un mudinot viņus turpināt izziņāšanu. Šīm tēmām visbiežāk ierosinātā motīvu kategorija bija Eiropas izgudrojumi un atklājumi, īpaši ar transportu saistītas tehnoloģijas, ar enerģētiku saistītas tehnoloģijas, kosmosa tehnoloģijas un astronomija, atklājumi un tehnoloģijas medicīnas jomā, atklājumi fizikā, ar

rūpniecību vai darbu saistīti instrumenti un tehnoloģijas, kā arī sakaru tehnoloģijas. Plaši izplatīts bija arī ierosinājums, ka motīvi varētu attēlot konkrētus zinātniekus, izgudrotājus vai atklājējus. Tomēr, līdzīgi kā portretu tēmas gadījumā, neliela dalībnieku daļa apšaubīja nepieciešamību attēlot uz banknotēm konkrētus zinātniekus vai izgudrotājus, ņemot vērā iespējamību, ka dažas no šīm personām varētu izraisīt šķelšanos, kā arī ņemot vērā, ka viņiem (vai viņu izgudrojumiem) piedēvētais nozīmīgums mainās laika gaitā vai ir dažādās valstīs atšķirīgs.

Māksla

Mākslas tēmas biežāk izvēlējās Dienvidēiropā un Rietumeiropā. Dalībnieki, kuri deva priekšroku šīm tēmām, raksturoja **mākslu kā vienu no Eiropas lielākajām, zināmākajām un unikālākajām bagātībām**. Līdzīgi kā dabas, pieminekļu un ievērojamo vietu gadījumā, valdīja uzskats, ka mākslas atainošana uz banknotēm varētu vairojot cilvēku interesi un zinātkāri, mudinot izziņāt, kur radīti vai izstādīti ievērojami mākslas darbi. Praktiskākā ziņā pastāvēja uzskats, ka mākslas tēmas gandrīz pēc definīcijas būtu piemērotas ļoti estētiski pievilcīgam banknošu dizainam. Konkrēti tika ierosināts mākslas motīviem izmantot ievērojamus mākslas darbus, gleznotājus un tēlniekus, mākslas vēsturi un dažādus stilus, deju un dejotājus, ēkas un arhitektūru, kā arī mūzikas instrumentus un žanrus. Dalībnieki bieži pievērsās mākslas motīvu apspriešanai, aplūkojot tos caur visaptverošu prizmu un koncentrējoties uz to, kā motīvi attēlo un apvieno dažādas tēmas vai valstis. Piemēros tika minēti tādi mākslinieki kā Leonardo da Vinči, kuri pārstāv gan mākslu, gan zinātni un inovācijas; senās statujas, kas reprezentē mākslu, vēsturi un civilizācijas vērtības; ainavu glezniecība, kas apvieno mākslu ar dabu; kā arī mākslas darbu motīvi, kas atspoguļo dažādas valstis.

Citas salīdzinoši populāras tēmas

Citas salīdzinoši populāras tēmas, kas tika apspriestas fokusa grupās, lai gan retāk nekā iepriekš aprakstītās, bija vēsture vai vēsturiskie notikumi, ieražas un tradīcijas, pārtika, dzērieni un atsevišķu valstu virtuve, kultūra, vide un ilgtspēja, kartes un ģeogrāfija, sports, valodas, dalībvalstu karogi, kā arī transports un ceļošana. Salīdzinoši reti (t.i., tikai vienā vai divās fokusa grupās) izraudzītas tēmas bija izglītība, reliģija, ģimene, sabiedrība un sociālie pakalpojumi, kā arī vēstījumi/teksts.

Kopējie dizaina elementi⁴

Runājot par pašreizējo euro banknošu motīviem un tēmām, informētība par kopējiem dizaina elementiem kopumā bija diezgan zema. Dalībnieki bieži atzina, ka nekad nav ievērojuši vai pievērsuši uzmanību šiem elementiem. Pēc tam, kad viņiem uz tiem norādīja, viņi bieži konstatēja, ka ir pārāk daudz kopējo dizaina elementu, kā rezultātā banknošu dizains kopumā ir pārblīvēts ar dažādiem vizuālajiem elementiem. Šo viedokli papildināja uzskats, ka daži no elementiem tiek nevajadzīgi dublēti. Tas īpaši attiecas uz Eiropas karogu un zvaigžņu apli.

Pastāvēja plaša vienprātība par būtiskākajiem kopējiem dizaina elementiem:

- **zvaigžņu aplis;**
- **Eiropas karogs;**
- **Eiropas karte;**
- **euro simbols €;**
- **valūtas nosaukums "euro" triju alfabētu burtiem;**

pamatojoties uz to, ka šie elementi ir viegli atpazīstami, saistoši un lietderīgi.

Par vismazāk svarīgajiem elementiem tika uzskatīti Eiropas portrets, ECB prezidenta paraksts un – mazākā mērā – citi elementi, piemēram, autortiesību simbols vai ECB akronīms visās valodās. Dalībnieki neatpazīna Eiropas portretu un arī nesaistīja to uztverē ar Eiropas jēdzienu vai

⁴ Kopējie dizaina elementi ir attēli vai simboli, kas nav saistīti ar tēmu, bet tiek izmantoti praktiskiem nolūkiem, kā arī lai atainotu Eiropas identitāti.

Eiropas identitāti. ECB prezidenta paraksts un citi administratīvie elementi tika raksturoti kā grūti saskatāmi un uztverami, kā arī ne īpaši funkcionāli.

Pēc tam, kad viņiem uz tiem norādīja, dalībnieki ierosināja dažus **jaunus kopējos dizaina elementus**, t.sk. liekot priekšā iekļaut Eiropas Cilvēktiesību konvencijas vai Eiropas himnas tekstu (tā daļu), Eiropas Parlamenta vai visu ES dalībvalstu karogu attēlus. Tāpat izskanēja ierosinājumi, ka aktuālais Eiropas kartes attēls uz banknotēm jāaizstāj ar euro zonas valstu karti, kā arī jāsamazina ECB akronīmi.

Citi ierosinājumi euro banknotēm nākotnē

Dalībniekiem uzdeva jautājumu, vai viņiem ir citi apsvērumi, kas, viņuprāt, varētu būtiski ietekmēt nākotnes euro banknošu dizainu. Viņi vēlējās uzsvērt, ka banknošu dizainam jābūt **vienkāršam un pārskatāmam**, kā arī **krāsainam, košam un uzmanību piesaistošam**. Daži arī uzsvēra to, cik būtiski ir dažādu nominālvērtību euro banknotēm izmantot kontrastējošas krāsas, lai cilvēkiem tās būtu viegli atšķirt. Dalībnieki dažās fokusa grupās uzskatīja, ka ir būtiski saglabāt pašreizējās kontrastējošās krāsas, jo cilvēki laika gaitā pie tām pieraduši. Tika arī ierosināts, ka banknotēs jāietver elementi, kas palīdzētu vieglāk atšķirt dažādu nominālvērtību banknotes un padarītu tās savstarpēji atšķirīgākas cilvēkiem ar redzes traucējumiem, piemēram, zīmes neredzīgajiem vai atšķirīgas neregulāras banknošu malas.

Papildu šiem priekšlikumiem tika pausti arī aicinājumi samazināt euro banknošu izmēru, kā arī vienādot visu banknošu izmēru, lai tās būtu vieglāk ievietot makā. Daži dalībnieki aicināja izgatavot banknotes no materiāla, kam pamatā ir plastmasa, lai uzlabotu to izturību. Savukārt citi uzsvēra to, cik būtiski ir izmantot ilgtspējīgus materiālus.

Vairākās valstīs dalībnieki aicināja turpināt sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā par turpmāko euro banknošu dizainu, lai palielinātu iespējamību, ka galīgais dizains tiek plaši pieņemts.

Secinājumi

Visbūtiskākais ir tas, ka **pētījums atklāja paredzamās problēmas, kas saistītas ar visās dalībvalstīs un dažādās iedzīvotāju grupās plaši pieņemama dizaina izstrādi**. Viena šāda problēma saistīta ar atšķirīgajām (un zināmā mērā pretrunīgajām) gaidām, kas bija vērojamas fokusa grupās. No vienas puses, dalībnieki aicināja izstrādāt dizainu, kas balstītos uz universāluma un iekļautības principiem, bet, no otras puses, viņi izteica lielu vēlmi atspoguļot dalībvalstu savdabību – gan attiecībā uz materiālajām vērtībām, gan kultūru, gan ieguldījumu – ES kopējā kontekstā.

Tomēr sešas tēmas, proti, **daba, pieminekļi un ievērojamas vietas, portreti, Eiropas vērtības, zinātne un progress, kā arī māksla** radīja skaidru un plašu rezonansi visu tautību un vecuma grupu dalībnieku vidū. Starp šīm tēmām īpaši izcēlās daba un Eiropas vērtības, kurām, šķiet, bija gan ļoti plaša piekrišana, gan vismazākais potenciāls izraisīt strīdus – šie apsvērumi arī izskaidro, kāpēc diskusiju gaitā šo tēmu popularitāte zināmā mērā pieauga. Citas tēmas, piemēram, pieminekļi un ievērojamas vietas, portreti un vēsture, arī bija visai populāras, taču tika saistītas ar lielāku risku un radīja vairāk sarežģījumu saistībā ar motīvu izvēli, kas gūtu atsaucību un piekrišanu visā Eiropā.

Tajā pašā laikā, apspriežot iespējamās tēmas un vēl jo vairāk ar tām saistītos motīvus, atklājās, ka **dažas no tēmām nepārprotami pārklājas**. Paši dalībnieki dažkārt norādīja uz iespēju apvienot dažādas tēmas vienā dizainā, piemēram, dabu ar ilgtspēju, portretus ar zinātņi un/vai vēsturi, zinātņi ar vēsturi, mākslu ar vēsturi, mākslu ar dabu, Eiropas vērtības ar ilgtspēju vai Eiropas vērtības ar valodu.

Neraugoties uz to, ka iepriekšminēto iemeslu dēļ šis uzdevums reizēm bija sarežģīts, dalībnieki parasti identificēja daudzus un dažādus motīvus katrai no savām iecienītākajām tēmām. Kopējās

ieciēnīto motīvu pamatiezīmes bija **skaistums vai varenība** un **atsauces uz Eiropas diženumu** (saistībā ar tās bagātībām vai ieguldījumu) vai **spēcīgo raksturu** (saistībā ar tās vērtībām un dinamismu). Dalībniekiem ļoti svarīga bija arī motīvu **atpazīstamība** – tas, šķiet, tika uzskatīts gandrīz par priekšnoteikumu, lai varētu identificēties ar banknotēm.

Runājot par pētījuma otro mērķi – izprast viedokļus un vēlmes par ES2 sērijas **kopējiem dizaina elementiem** – tika konstatēts, ka, kā aprakstīts iepriekš, skaidri un konsekventi tiek dota priekšroka noteiktiem elementiem, nevis citiem. Tomēr vismaz vienlīdz būtiski kā šīs konkrētās atziņas bija pētījuma atklājumi par to, kā dalībnieki plašāk vērtēja kopējos dizaina elementus. Viņi nepārprotami lika uzsvāru uz elementiem, kurus uzskatīja par **viegli atpazīstamiem, saistošiem un funkcionāliem** – tie ir kritēriji, kas, iespējams, varētu kļūt par daļējiem parametriem turpmāko kopējo dizaina elementu noteikšanai.

Ziņojuma struktūra

Šā ziņojuma nākamajā sadaļā sniegts detalizēts apraksts par pētījuma priekšvēsturi un izmantoto metodoloģiju. 2. sadaļā aplūkoti dalībnieku vispārējie pieņēmumi par eiropiskumu. 3. sadaļā atspoguļots, kā viņi atceras un uztver pašreizējo euro banknošu izlaidumu, bet 4. sadaļā aprakstītas nākotnes euro banknošu tēmas un motīvi, kuriem viņi dod priekšroku. 5. sadaļā aplūkotās dalībnieku vēlmes attiecībā uz kopējiem dizaina elementiem, bet 6. sadaļā izklāstīti citi apsvērumi, kas pēc dalībnieku domām ir svarīgi nākotnes banknošu dizainam. 7. sadaļā izklāstīti pētījuma galvenie secinājumi. Papildinformācija sniegta pielikumos.